

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ МЕДИЧНОЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ-СУДОВО-МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРТІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

©Мішалов В. Д., Хохолєва Т. В., Гуріна О. О., Петрошак О. Ю.

(Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика)

Анотація В даній публікації висвітлені сучасні педагогічні прийоми щодо застосування новітніх інформаційних технологій та методів в системі післядипломної медичної освіти. Зазначені переваги використання дистанційного навчання при проведенні циклів тематичного удосконалення лікарів судово-медичних експертів з питань судово-медичної оцінки черепно-мозкових ушкоджень в Національній медичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика.

Ключові слова: післядипломна медична освіта, нові інформаційні педагогічні технології, дистанційна форма навчання.

ВСТУП. Завданням післядипломної медичної освіти є забезпечення необхідного рівня підготовки спеціалістів, які здатні застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань. На теперішній час професія лікаря-судово-медичного експерта є динамічною не лише завдяки своїм специфічним особливостям, але й внаслідок кардинальних суспільних змін. Отже збільшення вимог до висококваліфікованих експертних кадрів обумовлює необхідність змін концепції післядипломної освіти в ракурсі підвищення ефективності педагогічної роботи, зокрема при проведенні циклів підвищення кваліфікації лікарів – судово-медичних експертів.

Як показує аналіз сучасних публікацій з обраного питання [1, 2, 3, 4, 5] інтенсифікація навчання лишається ключовою проблемою вищої школи, що спонукає науково-педагогічних працівників постійно вдосконалювати як зміст навчальних програм так і методи навчання. Сучасна післядипломна освіта та підвищення кваліфікації лікарів (в т.ч. – лікарів судово-медичних експертів) в теперішніх умовах неможливі без впровадження інформаційно-комунікаційних технологій. Згідно із стратегією розвитку НМАПО імені П. Л. Шупика – пріоритетними напрямками її діяльності є інформатизація освіти та забезпечення вільного доступу до інформаційних ресурсів та підвищення якості освітнього процесу, в умовах впровадження стандарту ISO 9001:2015.

Отже з 2006р. на різних кафедрах Академії було апробовано та впроваджено декілька навчальних проектів з заочно-очної освіти, з використанням друкованих інформаційних ресурсів та веб-ресурсів у форматі он-лайн; отриманий досвід було узагальнено в методичних рекомендаціях «Організація підвищення кваліфікації за очно-заочною формою з елементами дистанційного навчання у форматі он-лайн», опублікованих в 2014р.

На кафедрі судової медицини НМАПО імені П. Л. Шупика протягом останніх 3-х років здійснюється підвищення кваліфікації лікарів судово-медичних експертів на циклі тематичного удосконалення «Судово-медична експертиза черепно-мозкової травми» за очно-заочною формою з елементами дистанційного навчання. Отримані результати та досвід проведення таких циклів можуть бути корисними для науково-педагогічних працівників інших закладів вищої медичної освіти України. Необхідність проведення даного виду тематичного удосконалення обумовлена тим, що черепно-мозкові ушкодження займають провідне місце серед інших травм, відрізняються різноманітністю морфологічної картини та клінічних форм, нерідко мають тяжкий перебіг та летальний вихід. Проведення судово-медичних експертиз у осіб з черепно-мозковою травмою може супроводжуватись певними труднощами, що пояснює постійну зацікавленість судово-медичних експертів та лікарів-клініцистів до аналізу таких ушкоджень. Таким чином актуальність посилення уваги до судово-медичних аспектів даної проблеми на сучасному етапі є зрозумілою.

З огляду на викладене вище, дистанційне навчання з названої теми має певні переваги поряд з традиційними (класичними) формами освіти з врахуванням відносно недорогої вартості навчання, можливостей залучення ресурсу електронних бібліотек, що забезпечує ефективність освітнього процесу, створення можливостей для навчання без відриву від основної професійної діяльності та оперативного зворотного зв'язку. Наш досвід проведення циклів тематичного удосконалення «Судово-медична експертиза черепно-мозкової травми» показав, що така форма навчання є придатною насамперед для лікарів-спеціалістів, що вже мають певний обсяг знань з вказаної теми та прагнуть підвищити кваліфікацію. Зважаючи на те, що значна частина осіб, які навчаються на такому циклі тематичного удосконалення закінчили заклади вищої медичної освіти 5-7 років (та більше) – основою методичного забезпечення проведення дистанційного навчання стало створення комплексу навчальних матеріалів на електронному носії інформації, з включенням лекцій, присвячених актуальним питанням визначення біомеханізму, патогенезу, морфологічних особли-

востей черепно-мозкових ушкоджень, оцінки їх ступеня тяжкості, а також ситуаційних завдань та методичних вказівок щодо найбільш оптимального шляху їх вирішення. Створений комплекс навчальних матеріалів надає можливості швидко та надійно забезпечити осіб, які навчаються достатньою інформацією. Окрім цього, також дає можливості останнім самостійно (без відриву від основної діяльності) засвоювати початковий матеріал, що представлений на електронних носіях. Разом з тим, з боку науково-педагогічних працівників кафедри завжди є можливість здійснювати постійний моніторинг за процесом навчання та проводити його відповідне коригування за наявності потреби. Додатково особам, що навчаються, можуть бути запропоновані електронні адреси баз даних наукової літератури (в т.ч. - з неврології, нейрохірургії, патологічної анатомії), періодичних та довідникових видань. Для потреб саме даного циклу навчання, за участю науково-педагогічних працівників кафедри був розроблений і опублікований (2018р.) навчальний посібник «Судово-медична оцінка патоморфологічних змін при внутрішньочерепних ушкодженнях» в якому акцентовано увагу на питаннях патоморфології ушкоджень центральної нервової системи в динаміці. Нормативна документація з судово-медичної експертизи – Накази МОЗ України, інструкції, що регламентують діяльність експертної служби в Україні пропонується слухачам циклу на окремих електронних носіях. Досвід проведення циклів тематичного удосконалення показав, що на теперішній час оптимальним є застосування функції «створення презентацій» (програма Power Point, пакет Office), яка дозволяє постійно та ілюстративно доповнювати теоретичний зміст доказовим матеріалом – відповідними таблицями, схемами, фотографічними зображеннями препаратів, відеоматеріалами, алгоритмами виконання методик досліджень. Після закінчення теоретичної частини дистанційного навчання слухачам циклу для самостійного вирішення пропонується пакет ситуаційних завдань (створених на основі «Висновків експерта» – архівного матеріалу Бюро судово-медичної експертизи), що включають питання підвищеної складності. Таким чином, практичну частину самостійної роботи слухачів циклу складає вирішення зазначених ситуаційних завдань (в т.ч. - із залученням особистого професійного досвіду лікаря-судово-медичного експерта), з наступним їх обговоренням сумісно з науково-педагогічними працівниками кафедри. Це сприяє підвищенню професійної компетенції лікаря-судово-медичного експерта. При цьому, досягнення інтерактивності стає можливим як за рахунок спілкування з викладачем за допомогою ресурсу програми дистанційного навчання, так і шляхом листування за допомогою електронної пошти. Останнє забезпечує постійний діловий контакт сторін процесу навчання. Завершує навчання підсумкове тестування та іспит, що проводяться на очній частині циклу.

ВИСНОВКИ. Таким чином, накопичений досвід проведення циклів тематичного удосконалення з елементами дистанційного навчання дозволяє сформулювати наступні узагальнюючі висновки:

1) складовою післядипломної освіти лікарів-судово-медичних експертів з застосуванням елементів дистанційного навчання є активна сумісна діяльність сторін навчального процесу, що спонукає до самостійного вирішення складних питань судово-медичної експертизи та аналізу досвіду власної професійної діяльності;

2) дистанційне навчання дає можливості забезпечити ефективність та доступність проведення циклів тематичного удосконалення та етапі післядипломної освіти, може успішно застосовуватись для підвищення кваліфікації лікарів-судово-медичних експертів завдяки розширенню форм самостійного професійного удосконалення та шляхів його реалізації.

Література

1. **Зимівель Н. В.**, Лещук Н. О. та ін. Методика освіти «рівний – рівному»: Навч. -метод. посібник. – К.: Навчальна книга, 2002. – 127 с.
2. **Гриценко В. І.**, Котова А. Б., Вовк М. І., Кіфоренко С. І., Белов В. М. Інформаційні технології в біології та медицині: курс лекцій: Нав. посіб. – К.: Наукова думка, 2007. – 383 с.
3. **Мирзоева В. М.**, Кузнецова А. А. К вопросу важности формирования ключевых компетенций для подготовки специалиста в сфере медицины // Тверской медицинский журнал. – 2014. – №2. – С. 89-95.
4. **Парилов С. Л.**, Топтыгина Е. В. Опыт проведения очно-заочных циклов обучения для врачей судебно-медицинских экспертов // Судебная экспертиза. – 2016. - № 2. – С.51-52.
5. **Клевно В. А.**, Кучук С. А., Романько Н. А., Лысенко О. В. Непрерывное медицинское образование по специальности «Судебно-медицинская экспертиза» // Судебная экспертиза. – 2016. - № 2. – С. 50-51.

EXPERIENCE OF APPLICATION OF THE NEWEST PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN SYSTEM OF POSTGRADUATE EDUCATION FORENSIC MEDICAL EXPERTS ON THE MODERN STAGE

Mishalov V.D., Khokholeva T. In., Gurina O. O., Petroshak O. Yu.

Summary. Modern medical education, including post-graduate education, requires implementation of new approaches to ongoing advanced training of specialist. The quality of medical education, including postgraduate education, is providing of necessary training level of specialists who are able to use acquired knowledge during salvation of professional problems. The article highlights the main approaches to educational technologies using, postgraduate medical education methods of forensic medical examination of traumatic brain injury. The advantages of using of distance education during the cycles of advanced medical training are described.

Keywords: postgraduate medical education, new education technology, distance learning.

УДК: 616.411-007.251-02:616.37:340.6

НЕТРАВМАТИЧНІ (СПОНТАННІ) СУБКАПСУЛЯРНІ ДВОХМОМЕНТНІ РОЗРИВИ СЕЛЕЗІНКИ ВНАСЛІДОК РЕАКТИВНИХ СТАНІВ ПІДШЛУНКОВОЇ ЗАЛОЗИ В СУДОВО-МЕДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ: АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ, ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ, ОСОБЛИВОСТІ ПАТОГЕНЕЗУ

©Боднар Н.В.

КЗ ЛОР «Львівське обласне бюро судово-медичної експертизи»

Резюме. Проведено детальний аналіз нетипового (рідкісного) нетравматичного (спонтанного) розриву селезінки в судово-медичній практиці. У даній статті наводяться огляд сучасної літератури (в більшості зарубіжної), випадки з практики та аналіз доступних літературних джерел, опрацьованих автором, які стосуються рідкісного ускладнення захворювання підшлункової залози (гострого або хронічного панкреатиту) – нетравматичного (спонтанного) двохмоментного субкапсулярного розриву селезінки. Особливий акцент автором зроблено на аналізі тих випадків, які стосуються перебування хворих в стаціонарі з даною патологією (що найчастіше зустрічається), з урахуванням як основної клінічної симптоматики, так і супутньої патології в розрізі проблеми, яка розглядається.

Ключові слова. Судово-медична експертиза, нетравматичний двохмоментний (спонтанний) субкапсулярний розрив селезінки, підшлункова залоза, гострий та хронічний панкреатит, гематома селезінки, клінічна практика.

Вступ. Загальновідомо, що відомості про розриви селезінки в судовій медицині зазвичай зводяться до травматичного генезу їх походження, трактуються як наслідок механічної травми тупими предметами абдомінальної ділянки тіла людини та стосуються встановлення характеру, механізму та давності заподіяння таких ушкоджень. Вказані та цілий ряд інших важливих питань, які стосуються травми селезінки, висвітлено в обширних та змістовних методичних рекомендаціях, які побачили світ у 2015 році під керівництвом д.мед.н., професора Мішалова В.Д. [1]. В доступній судово-медичній літературі нами не знайдено даних, які стосуються проблемних питань діагностики, диференційної діагностики та можливих механізмів утворення за патогенетичним типом нетравматичних двохмоментних (спонтанних) субкапсулярних розривів селезінки. Дана тема, на нашу думку, є важливою для лікарів судово-медичних експертів з огляду на наступні причини: розриви селезінки в судово-медичній практиці, зазвичай, розцінюються як наслідок «тупої» травми живота, література з оглядом та аналізом нетравматичних розривів селезінки в судовій медицині відсутня, акцент судово-медичними експертами в таких випадках робиться на встановленні механізму, характеру та давності утворення вказаного розриву селезінки, яка розцінюється як наслідок травми, не надаючи при цьому належної уваги розгляду питання про можливий механізм нетравматичного утворення порушення цілісності паренхіми та капсули селезінки.

Мета дослідження. З огляду на те, що нетравматичні розриви селезінки зустрічаються в судово-медичній практиці, а в українських та закордонних виданнях медичної літератури є небагато джерел, присвячених розгляду та наведення таких випадків з практики, автором прицільно опрацьовано літературу та проведено аналіз нетравматичних розривів селезінки внаслідок реактивних станів підшлункової залози. Актуальність теми обумовлена, на наш погляд, важливістю для вітчизняних лікарів судово-медичних експертів у процесі диференційної діагностики між розривами селезінки травматичного та нетравматичного - самовільного спонтанного походження.

Матеріал та методи дослідження. Проведено аналіз доступної медичної літератури, в основному інтернет-видання переважно іноземного походження, які стосуються розгляду випадків нетравматичного розриву селезінки внаслідок ураження патологічним процесом підшлункової залози – хронічним чи гострим панкреатитом.